

DET KONGELIGE
SAMFERDSELSDEPARTEMENT

Luffartstilsynet
Postboks 243
8001 BODØ

Deres ref

Vår ref

Dato

17/1947-

20. desember 2017

Statsbudsjettet 2018 - tildelingsbrev til Luffartstilsynet

1. Innledning

I dette tildelingsbrevet meddeler Samferdselsdepartementet styringssignaler og budsjettvedtak for Luffartstilsynet i 2018. Prop. 1 S (2017-2018) for Samferdselsdepartementet ble behandlet av Stortinget 14. desember 2017, jf. Innst. 13 S (2017-2018).

Tildelingsbrevet trekker opp målene for virksomheten, sammen med presiseringer, prioriterte tiltak og krav i 2018. Instruks for Luffartstilsynet og instruks om økonomistyring i Luffartstilsynet og de arbeidsoppgavene som Luffartstilsynet har i henhold til disse, skal til enhver tid følges opp.

2. Overordnede mål

Norge skal ha et transportsystem som er sikkert, fremmer verdiskaping og bidrar til omstilling til lavutslippssamfunnet.

Utgangspunktet for Luffartstilsynets arbeid er regjeringens hovedmål om at transportpolitikken skal bygges på en visjon om at det ikke skal forekomme ulykker med drepte eller hardt skadde i transportsektoren.

Luffartstilsynet har hovedansvaret for tilsynet med norsk sivil luffart. Luffartstilsynet skal være en pådriver for sikker og samfunnsnyttig luffart i tråd med de overordnede målsettinger regjeringen har i samferdselspolitikken.

Postadresse
Postboks 8010 Dep
0030 Oslo
postmottak@sd.dep.no

Kontoradresse
Akersg. 59
www.sd.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org no.
972 417 904

Avdeling
Luft- post- og
teleavdelingen

Saksbehandler

3. Mål, styringsparametere og oppdrag for 2018

For Luftfartstilsynet er det fastsatt en målstruktur med hovedmål og underliggende delmål.

Tildelingsbrevet gir de økonomiske rammene for det enkelte budsjettår og beskriver mål, resultatkrav, føringer og oppdrag som departementet spesielt ønsker å fremheve. De områder som er beskrevet i tildelingsbrevet er ikke uttømmende for Luftfartstilsynets virksomhet, jf også kravene i de to instruksene.

Hovedmål 1: Sikkerhetsnivået i norsk luftfart skal være tilfredsstillende

Delmål:

- 1.1. Luftfartstilsynet skal styrke tilsynsaktiviteten innenfor security-området.
- 1.2. Luftfartstilsynet skal arbeide med å implementere det norske flysikkerhetsprogrammet av 27. juni 2017, herunder
  - utvide bruken av risikobasert tilnærming i tilsynsprosessen
  - etablere nye samarbeidsformer med eksterne aktører for å samle, analysere og anvende informasjon.
- 1.3 Luftfartstilsynet skal arbeide for å øke sikkerheten innen offshore og innlandshelikopter, i samarbeid med aktørene i bransjen, herunder
  - gjennomføre alle gjestående prioriterte tiltak som Luftfartstilsynet har ansvaret for, i henhold til sikkerhetsstudien for innlandshelikopter
  - følge opp relevante vurderinger og anbefalinger i Helicopter Safety Study (HSS3(+))
  - implementere EU-regelverk innen frist og tilstrebe at øvrig regelverk for offshoreflyging med helikopter på norsk sokkel skal være fastsatt samtidig.
- 1.4. Luftfartstilsynet skal kartlegge utviklingen i Nordområdene på overordnet nivå med hovedvekt på flysikkerhet, herunder identifisere utfordringer og muligheter for norsk luftfart.
- 1.5. Luftfartstilsynet skal følge opp utfordringer og behov for nye retningslinjer knyttet til rutenettet for kortbaneoperasjoner, slik at sikkerheten ivaretas samtidig som kravene blir transparente og ikke virker konkurransedempende.
- 1.6. Luftfartstilsynet skal bidra til sikker utvikling av dronevirksomhet i norsk luftfart, og skal gjennomføre prioriterte tiltak i henhold til regjeringens dronestrategi.
- 1.7. Luftfartstilsynet skal sørge for at satsingsområdet «human factors» (faktorer som påvirker menneskelig yteevne) i større grad blir integrert i flysikkerhetsprosessen og -vurderingene. Prosjektet knyttet til rusmiddelmisbruk i luftfarten videreføres.

Hovedmål 2: Samfunnssikkerhet og beredskap innen luftfartssektoren skal effektivt forebygge uønskede hendelser og begrense konsekvensene dersom uønskede hendelser likevel oppstår

Delmål: 2.1. Luftfartstilsynet skal ha oversikt over risiko- og sårbarhetsbildet innen luftfartssektoren, og gjennomføre risikovurderinger og identifisere mulige initiativ for å sikre tilfredsstillende IKT-sikkerhet i norsk luftfart.

2.2. Luftfartstilsynet skal følge opp egen strategi for samfunnssikkerhet og tilhørende handlingsplan. Tilsynet skal rapportere om status til departementet. Rapporteringen skal synliggjøre forholdet mellom strategiske mål, tilstand og status innenfor målområdene, og tilhørende aktiviteter og tiltak.

Hovedmål 3: Luftfartstilsynet skal være en pådriver for en samfunnstjenlig luftfart

Delmål: Luftfartstilsynet skal arbeide målrettet med tiltak som legger til rette for sikker allmennflyging og luftsport, slik det er lagt til grunn i regjeringens strategi for småflyvirksomheten i Norge, herunder videreføre "prosjekt for allmennflygning og luftsport, PAL II" i samarbeid med aktører i markedet.

3.2 Luftfartstilsynet skal delta i arbeidet med å redusere støybelastning fra fly og helikoptre ved å bidra aktivt inn i ICAO og EASAs arbeid med helikopterstøy og i ICAO CAEPs arbeid med støy fra supersoniske luftfartøy. Arbeidet med støybelastning ved Bergen lufthavn og Stavanger lufthavn skal videreføres i samarbeid med Avinor AS.

3.3 Luftfartstilsynet skal overvåke utviklingen innen luftfartssektoren knyttet til lav- og nullutslippsteknologi og vurdere og anbefale konkrete tiltak som legger til rette for en mer klimavennlig luftfart, herunder

- bidra til å øke kunnskapen i markedet om utslipp, effekter og kostnader ved ulike virkemidler, herunder biodrivstoff
- delta i arbeidet med klima i EU ETS og ICAO
- bidra i arbeidet med å implementere regjeringens mål om å innføre et omsetningskrav på 1 pst. bærekraftig biodrivstoff i luftfart fra 2019.
- bistå Samferdselsdepartementet i å beregne og rapportere kostnader og effekter av ulike tiltak på luftfartsområdet.

3.4. Luftfartstilsynet skal bidra til en samfunnsnyttig utvikling av dronevirksomhet i norsk luftfart, jf. delmål 1.6.

Hovedmål 4: Luftfartstilsynet skal ha en god brukerdiallog og tilby tjenester tilpasset brukernes behov.

Delmål:

- 4.1. Luftfartstilsynet skal gjennomføre brukerundersøkelse om kvaliteten på Luftfartstilsynets tjenester, herunder en kartlegging av brukernes opplevelser av de nye nettsidene, og iverksette nødvendige tiltak iht. resultatene fra undersøkelsen.
- 4.2. Luftfartstilsynet skal styrke intern forvaltningskvalitet, herunder forbedre dokumentasjon iht. arkivlov og felleseuropeisk regelverk (ref. avvik EASA-inspeksjoner og internrevisjoner).

4. Andre forutsetninger og krav

Samfunnssikkerhet og beredskap

Arbeidet med samfunnssikkerhet skal være målbart, systematisk og sporbart og inngå som en integrert del av etatens virksomhet.

Det overordnede målet for arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap i samferdselssektoren, er å unngå store uønskede hendelser som medfører skader på personer, miljø eller materiell, og å minske følgene av slike hendelser hvis de skulle oppstå, samt sikre pålitelighet og framkommelighet i transport- og kommunikasjonsnett i både normalsituasjoner og under påkjenninger.

De overordnede mål og krav for samfunnssikkerhetsarbeidet i etatene er fastlagt i "Strategi for samfunnssikkerhet i samferdselssektoren" fra 2015. Som det fremgår av strategien skal etatene særskilt prioritere følgende tre områder:

- Klimatilpasning
- Informasjons- og IKT-sikkerhet
- Sikring av kritiske objekter, systemer og funksjoner

I 2017 konkretiserte etatene hva ovennevnte prioriteringer innebærer for egen virksomhet gjennom utarbeidelse av egne strategier for samfunnssikkerhet og tilhørende handlingsplaner.

Luftfartstilsynet skal i 2018 rapportere til departementet på status i oppfølgingen av egen strategi og tilhørende handlingsplan. Rapporteringen skal synliggjøre forholdet mellom strategiske mål, tilstand og status innenfor målområdene, og tilhørende aktiviteter og tiltak. Det skal avgis to rapporter som oversendes departementet som selvstendige vedlegg til hhv. første og andre tertialrapport. I tertialrapportene skal det gis et overordnet sammendrag av rapporten.

Luffartstilsynet skal i 2018 fortsette å delta på de halvårlige kontaktmøtene om samfunnssikkerhet som departementet avholder i forbindelse med ovennevnte rapportering.

Samferdselssektoren er en viktig del av totalforsvaret, og etatene og selskapene skal kunne yte støtte til Forsvaret i sikkerhetspolitisk krise og krig. Luffartstilsynet skal i 2018 være en aktiv bidragsyter i prosesser knyttet til videreutvikling av totalforsvaret, herunder bidra til ansvars- og rolleavklaringer, samt delta i beredskapsplanlegging og øvelser hvor Luffartstilsynet har en rolle, inkludert NATO-øvelsen Trident Juncture 2018.

Aktørene i luftfartssektoren skal arbeide for å styrke krisehåndteringsevnen i 2018.

I tillegg ber vi Luffartstilsynet ha høy oppmerksomhet på det forebyggende sikkerhetsarbeidet gjennom oppfølging av bestemmelsene i sikkerhetsloven med forskrifter. Luffartstilsynet skal i løpet av 2018 avgi en rapport om sitt forebyggende sikkerhetsarbeid, etter nærmere bestilling fra departementet.

Effektivisering og digitalisering

Reformen for avbyråkratisering- og effektivisering (ABE-reformen) er videreført i statsbudsjettet for 2018. Formålet er å gi incentiv til mer effektiv statlig drift og skape handlingsrom for prioriteringer. Denne innhenting er i 2018 satt til 0,7 pst. av driftsutgiftene til alle statlige virksomheter. Grunnlaget for beregningen i 2018 er saldert budsjett 2017. For Luffartstilsynet er produktivetsgevinsten i 2018 satt til 1 539 000 kr på kap. 13.13 post 01 og 958 000 kr på kap. 4313/post 01.

Luffartstilsynet skal arbeide systematisk med å utnytte tildelte ressurser bedre og øke produktiviteten. Digitalisering av arbeidsprosesser og tjenester (digitalt førstevalg) er et sentralt virkemiddel i dette arbeidet. Vi viser i denne sammenheng til digitaliseringsrundskrivet H-7/17 av 8. september 2017, jf. også brev fra Samferdselsdepartementet av 29. november 2017.

Det fremgår av digitaliseringsrundskrivet at departementene innen utgangen av 2018 skal vurdere hvilke tjenester som bør ses i sammenheng med andre virksomheters tjenester, og om tjenestene egner seg for utvikling av tjenestekjede, jf. H-7/17, pkt. 1.2. For å kunne foreta en slik vurdering er vi avhengig av bidrag fra etatene. Departementet ber derfor Luffartstilsynet om å foreta en tilsvarende kartlegging på sitt område. Vi ber spesielt om å bli opplyst om det er behov for at Samferdselsdepartementet tar initiativ overfor andre departementer for å lette samarbeidet om tjenester mellom Luffartstilsynet og underliggende virksomheter i andre sektorer.

Vi ber om tilbakemelding **senest 1. oktober 2018**.

Luffartstilsynet skal rapportere på indikatorene for drifts- og administrasjonseffektivitet i tertialrapportene og årsrapporten. Indikatorene det skal rapporteres på går fram av vedlegget om krav til årsrapport og årsregnskap. Departementet vil komme tilbake med nærmere føringer om utregningene. I årsrapporten skal Luffartstilsynet også gjøre rede for iverksatte og planlagte effektiviseringstiltak. Det skal her fremgå at tiltak som inneholder digitalisering av arbeidsprosesser og tjenester er særlig vurdert.

Risikovurderinger

Mål- og resultatstyring er det overordnede styringsprinsippet i statlig forvaltning. Vilåret for en god mål- og resultatstyring er at ledelsen kjenner og aktivt håndterer de utfordringene og uvisshetene som kan påvirke virksomheten på en negativ måte. Bestemmelser om økonomistyring i staten kap 2.4 omhandler kravene til internkontroll og risikostyring i statlige virksomheter. Ledelsen i Luffartstilsynet skal påse at risikostyringen og internkontrollen i Luffartstilsynet fungerer på en tilfredsstillende måte.

I henhold til bestemmelsene kap 1.5.2 skal departementet forsikre seg om at alle virksomheter har tilfredsstillende internkontroll, slik at fastsatte mål og resultatkrav følges opp, ressursbruken er effektiv og virksomheten er drevet i samsvar med gjeldende lover og regler. Luffartstilsynets risikovurderinger er en del av styringsdialogen med departementet. Risikovurderinger skal derfor inngå i rapporteringen både i tertialrapportene og årsrapporten.

EØS-arbeidet

Regjeringen vil føre en aktiv europapolitikk, og er i ferd med å utarbeide en ny strategi for samarbeidet med EU i perioden 2018 – 2021. Oppfølging av denne strategien blir viktig i 2018. Videre vil arbeidet med å ivareta norske interesser knyttet til Brexit bli prioritert.

I det løpende EØS-arbeidet er det særlig viktig å tidlig medvirke til regelverksutformingen for å identifisere saker som er viktige for Norge så tidlig som mulig. Videre er det viktig å bidra til å oppfylle Regjeringens målsetning om å redusere etterslepet av EU-rettsakter som vurderes for innlemmelse i EØS-avtalen. For å oppnå dette er et godt samarbeid mellom Samferdselsdepartementet og underliggende virksomheter en nødvendig forutsetning. Luffartstilsynet deltar i økende grad i regelverksprosessene i EU gjennom ekspertgrupper, komiteer og byråer. For å bidra til at vi på samferdselsområdet samlet sett ivaretar norske interesser på en mest mulig hensiktsmessig og effektiv måte, bes Luffartstilsynet følge opp krav og frister for EU/EØS-arbeidet i henhold til utredningsinstruksen og Samferdselsdepartementets EØS-strategi. Videre bes Luffartstilsynet rapportere på dette i de samarbeidsfora som finnes mellom departementet og underliggende virksomheter på EU/EØS-området. Der hvor Luffartstilsynet deltar i EUs regleverksutforming, skal det være tett kontakt med departementet for å bidra til et klart mandat og en koordinert norsk posisjon.

Evalueringer

Det vises til brukerundersøkelsen som er omtalt under delmål 4.1.

5. Administrative forhold

Fellesføring - tiltak mot arbeidslivskriminalitet

Offentlige oppdragsgivere har som innkjøpere av varer og tjenester et særskilt ansvar for å motvirke arbeidslivskriminalitet. Det forventes at offentlige virksomheter går foran i arbeidet med å fremme et seriøst arbeidsliv. Luftfartstilsynet skal ved tildeling av oppdrag og i oppfølging av inngåtte kontrakter sikre at deres leverandører følger lover og regler. Luftfartstilsynet skal i årsrapporten redegjøre for resultater fra oppfølging av inngåtte kontrakter og hvordan virksomhetens anskaffelser er innrettet for å gjennomføre dette hensynet.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har i samarbeid med Nærings- og fiskeridepartementet og Direktoratet for forvaltning og IKT utarbeidet et rundskriv (H-8/2017) med forklaring på hvordan fellesføringen skal forstås og hvordan virksomhetenes resultater skal gjengis i årsrapportene.

6. Budsjettildeling og fullmakter

Stortinget vedtok 14. desember 2017 statsbudsjettet for 2018, jf. Prop. 1 S (2017-2018) og Innst. 13 S (2017-2018).

6.1. Bevilgninger til Luftfartstilsynet for 2018

Disse bevilgningene ble vedtatt:

Kap. 1313 Luftfartstilsynet

<i>Post</i>	<i>Benevnelse</i>	<i>kr</i>
01	Driftsutgifter	221 860 000
	Sum kap. 1313	221 860 000

Kap. 4313 Luftfartstilsynet

<i>Post</i>	<i>Benevnelse</i>	<i>kr</i>
01	Gebyrinntekter	138 126 000
	Sum kap. 4313	138 126 000

I bevilgningen inngår midler til nye oppgaver innen områdene security, IKT-sikkerhet og en satsning på området ubemannede luftfartøy (droner).

6.2. Fullmakt gitt ved behandlingen av Prop. 1 S (2017-2018) og Innst. 13 S (2017-2018)

Stortinget vedtok bl.a. denne fullmakten for Samferdselsdepartementet:

"Merinntektsfullmakt"

Stortinget samtykker i at Samferdselsdepartementet i 2018 kan overskride bevilgningen under Kap. 1313, post 01 mot tilsvarende merinntekt på Kap. 1413, post 02.

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også Kap. 1633, post 01 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

Samferdselsdepartementet delegerer denne fullmakten til Luftfartstilsynet.

6.3. Fullmakter etter bevilgningsreglementet

Finansdepartementet delegerte i rundskriv R-110 av 13 januar 2017 noen fullmakter etter bevilgningsreglementet til departementene. Disse fullmaktene kan departementet videredelegere til underliggende etater. For Luftfartstilsynet er to av fullmaktene relevante.

Fullmakt til å inngå leieavtaler og avtaler om kjøp av tjenester ut over budsjettåret

Samferdselsdepartementet delegerer til Luftfartstilsynet fullmakt til å inngå leieavtaler og avtaler om kjøp av tjenester ut over 2018. Leieavtalene og avtalene om kjøp av tjenester må gjelde kjøp til den ordinære driften av etaten, f.eks. leie av lokaler, kontorutstyr og kjøp av renholds- og vaktmestertjenester. Etaten må kunne dekke inn utgiftene i forbindelse med avtalene innenfor et uendret bevilgningsnivå på kap. 1313 Luftfartstilsynet, post 01 Driftsutgifter, i hele avtaleperioden. For alle avtaler ut over budsjettåret må Luftfartstilsynet nøye vurdere behovet for oppsigelsesklausuler. Ved vurderingen skal hensynet til den framtidige handlefriheten veie tungt. Dette gjelder særlig når avtalene går over flere år.

Dersom fullmakten ikke blir benyttet etter forutsetningene, kan Samferdselsdepartementet trekke den tilbake. I forklaringene til statsregnskapet for 2018 må Luftfartstilsynet vise at de disposisjonene som er gjort, ligger innenfor fullmakten.

Ved inngåelse av nye avtaler må Luftfartstilsynet nøye vurdere de budsjettmessige konsekvensene av avtalene. Dersom det ikke er budsjettmessig dekning for en avtale, må den legges fram for Samferdselsdepartementet før den blir inngått, slik at ev. behov for bevilgninger kan bli vurdert i de ordinære budsjettprosessene.

Fullmakt til å overskride driftsbevilgningen mot tilsvarende merinntekter

Samferdselsdepartementet delegerer til Luftfartstilsynet fullmakt til å overskride bevilgningen på kap. 1313 Luftfartstilsynet, post 01 Driftsutgifter, med inntil to pst. av bevilgningen mot

tilsvarende merinntekter på kap. 4313 Luftfartstilsynet, post 01 Gebyrinntekter. Disse vilkårene gjelder:

- De merinntektene som blir bokført i 2018, må minst dekke overskridelsen.
- Merinntekten må være et resultat av økt aktivitet i forhold til forutsetningene i budsjettet for 2018.
- Den aktiviteten som gir inntekter, må ikke føre til et høyere aktivitetsnivå enn det som kan dekkes av utgiftsbevilgningen, dersom merinntektene faller bort.

Dersom fullmakten ikke blir benyttet etter forutsetningene, kan Samferdselsdepartementet trekke den tilbake. I forklaringene til statsregnskapet for 2018 må Luftfartstilsynet vise at de disposisjonene som er gjort, ligger innenfor fullmakten.

7. Rapportering og resultatoppfølging

7.1 Generelt

I instruks for økonomistyring for Luftfartstilsynet er det satt krav til rapportering fra etaten både i og etter budsjettåret.

Summen av rapporteringene i tertialrapportene, årsrapporten og på etatsstyringsmøtene skal bidra til en best mulig styringsdialog og fortløpende resultatoppfølging. Etatsstyringsmøtene bør utfylle og forklare de skriftlige rapportene snarere enn å gjengi innholdet i disse.

7.2 Årsrapport

Luftfartstilsynet skal årlig utarbeide en årsrapport til Samferdselsdepartementet. Det presiseres at årsrapporten og årsregnskapet skal utarbeides etter fastsatt standard, jf. vedlegg.

Årsrapporten skal bl.a. inneholde en helhetlig framstilling og vurdering av Luftfartstilsynet sine gjennomførte aktiviteter og resultater. Den skal gi et grunnlag for å vurdere om ressursene Luftfartstilsynet har hatt til rådighet har blitt brukt effektivt og etter forutsetningene. Vi viser til vedlegget for nærmere redegjørelse av rapporteringskravene i årsrapporten, jf. også pkt. 7.1.

Årsrapport med regnskap skal sendes Samferdselsdepartementet senest 15. mars 2019. Årsrapporten skal publiseres innen 1. mai, eller så snart rapporten er behandlet i styringsdialogen mellom departementet og virksomheten. Etaten skal ikke publisere årsrapporten før rapporten har vært behandlet i styringsdialogen.

7.3 Tertialrapporter

Så snart som mulig etter tertialsiftet og senest 6. juni 2018 og 10. oktober 2018 skal Luftfartstilsynet sende tertialrapport til departementet. Rapporten skal inneholde:

- kort oppsummering av utfordringer og risikoer i budsjettåret
- oppfølging av fastsatte mål og andre krav som er satt i pkt.3

- prognose for bruken av bevilgningene for budsjettåret
- redegjørelse om vesentlige endringer i framdrift for investeringsprosjekter og iverksettelsestidspunkt for nye tiltak
- eget vedlegg om samfunnssikkerhet. Det skal være et kort resyme av samfunnssikkerhetsarbeidet i selve tertialrapporten.

8. Plan for etatsstyringsmøtene mv.

Måned	Aktivitet	Dato
Januar	- Etatsstyringsmøte med statsråden	17. januar i departementet
Mars	- Årsrapport 2017 - Møte om årsrapporten for 2017	15. mars 10. april i departementet
Juni	- Tertialrapport 1 til departementet - Etatsstyringsmøte - Kontaktmøte samfunnssikkerhet og beredskap	6. juni 20. juni i Luftfartstilsynet x. juni
Oktober	- Tertialrapport 2 til departementet - Etatsstyringsmøte	10. oktober 24. oktober i Luftfartstilsynet
Desember	- Kontaktmøte samfunnssikkerhet og beredskap	Innkalling kommer senere

9. Avslutning

I samsvar med § 7 i Reglement for økonomistyring i staten stiller Samferdselsdepartementet bevilgningene på Kap. 13 Luftfartstilsynet og Kap. 4313 til disposisjon for Luftfartstilsynet i 2018. Disse bevilgningene skal brukes i samsvar med de styringssignalene som er gitt i Prop. 1. S og Innst. 13 S (2017-2018), ved Stortingets behandling av statsbudsjettet for 2018, i dette tildelingsbrevet, ev. supplerende tildelingsbrev og i etatsstyringsmøtene.

Med hilsen

Ketil Solvik-Olsen (e.f.)
statsråd

for Tove K. Flølo
ekspedisjonssjef

Kopi
Riksrevisjonen

Vedlegg

Krav til årsrapport og årsregnskap – vedlegg til tildelingsbrevet for 2018 – Luftfartstilsynet

Årsrapporten skal inneholde seks deler, med følgende benevnelse og rekkefølge:

- I. Leders beretning
- II. Introduksjon til virksomheten og hovedtall
- III. Årets aktiviteter og hovedtall
- IV. Styring og kontroll i virksomheten
- V. Vurdering av framtidsutsikter
- VI. Årsregnskap

Årsregnskapet består av:

- Ledelseskomentarer
- Oppstilling av bevilgningsrapportering
- Oppstilling av artskontorrapportering

Årsrapport med årsregnskap sendes Samferdselsdepartementet senest 15. mars 2019.

Årsrapporten

- *Leders beretning*
Beretningen skal på et overordnet nivå være en introduksjon til årsrapportens mer detaljerte redegjørelse, men ikke et rent sammendrag. Den bør inneholde:
  - en vurdering av etatens samlede resultater for året (gode og dårlige).
  - en vurdering av de samlede resultatene opp mot ressursbruken (ses opp mot årsregnskapet og ledelseskomentarene der)
  - overordnet framstilling av de viktigste prioriteringene og sentrale forhold som har hatt betydelig innvirkning på oppnådde resultater.Leders beretning skal signeres av direktøren. Den bør ikke overstige en til to sider.
- *Introduksjon til virksomheten og hovedtall*
Denne bør inneholde:
  - kort omtale av myndighet, ansvarsområde og overordnede mål for (*navn på etat*)
  - en presentasjon av etaten hvor tilknytningsform og organisasjonsstruktur omtales.

Nøkkeltall

- antall ansatte pr. 31.12.18

Utvikling over de tre siste årene

- årsverk
- samlet tildeling
- utnyttelsesgrad av bevilgningen
- driftsutgifter
- lønnsandel av driftsutgifter
- konsulentandel driftsutgifter
- volumtall som viser hva slags tjenester etaten produserer og omfanget av disse.

Presentasjonen bør ikke overskride to-tre sider.

- *Årets aktiviteter og resultater*

Redegjørelsen i denne delen er et viktig grunnlag for departementets rapportering til Stortinget og bør inneholde:

- analyse og vurdering av resultater og/eller oppnådde effekter basert på informasjon i forrige punkt. Dette kan gjøres ved å sammenlikne mellom år og ved å bruke utdrag av relevante regnskapsdata eller beregnede nøkkeltall
- redegjørelse for oppnådde resultater ut fra mål og resultatkrav satt i tildelingsbrevet, - vesentlige forhold som etaten vil framheve
- redegjøre for gjennomføring av oppdrag som Samferdselsdepartementet har gitt og som etaten mener belyser resultater og måloppnåelse
- hovedfunn i gjennomførte evalueringer
- gjennomførte brukerundersøkelser
- redegjørelse for ressursbruk og vurdering av denne. I denne forbindelse skal det bl.a. redegjøres for indikatorene for drifts- og administrasjonseffektivitet for 2016-2018. Disse er:

- KPI1: Årsverksutgift

Lønn og sosiale utgifter/Antall årsverk

- KPI2: Totalutgift pr. årsverk

Sum total utgifter/antall årsverk

- KPI3: Lønnsutgiftsandel

Lønn og sosiale utgifter/Sum totale utgifter

- KPI4 Andel administrative utgifter

Administrasjonsutgifter/Sum totale utgifter

- KPI5 Administrative utgifter pr. årsverk

Administrasjonsutgifter/Antall årsverk

- forklaringer og kommentarer til vesentlige mer- og mindretgifter/inntekter i bevilgningsoppstillingen i årsregnskapet
- bruken av fullmaktene som ble gitt av Samferdselsdepartementet. Dette må ses i sammenheng med note B til regnskapet.

- *Styring og kontroll i virksomheten*

Informasjonen under dette punktet skal gi Samferdselsdepartementet grunnlag for å vurdere om etaten har god styring og tilfredsstillende kontroll, samt belyse om systemene som etaten har, bidrar til å oppnå mål og resultater og om måloppnåelsen er effektiv. Det er ikke behov for en fullstendig redegjørelse hvert år om støtte- og styringssystemer. Vi ber om en kort vurdering av følgende vesentlige forhold som kan ha betydning for departementets styring og kontroll:

- -etatens risikovurdering og ev. tiltak for å redusere risiko
- om det er avdekt vesentlige svakheter, feil, mangler i opplegget for intern kontroll, samt ev. utbedringstiltak som er satt i verk
- om internkontrollen har avdekt vesentlige svakheter, feil og mangler i kritiske prosesser og aktiviteter, samt om det er iverksatt tiltak for å bøte på disse
- rapportering av vesentlige forhold knyttet til personalmessige forhold, likestilling, (rapportering følger mal i Prop. 1 S), HMS/arbeidsmiljø, diskriminering og ytre miljø.

Dersom det er aktuelt, bes etaten rapportere om følgende:

- prosjekter og igangsatte tiltak knyttet til systemer for styring

- forvaltningen av egne eiendeler (materielle verdier)
- bemannings-, kapasitets- og kompetansesituasjonen i virksomheten
- systemer for å samle inn, måle, rapportere og evaluere resultater
- utførte endringer som følge av tilsynssaker eller andre oppfølgingssaker som er av betydning for departementets styring.

Etaten må vurdere om det er andre forhold av betydning for departementets styring som etaten bør rapportere om.

- *Vurdering av framtidsutsikter*

Etaten bes redegjøre for:

- utviklingstrekk i samfunnet eller ev. andre vesentlige endringer som etaten har vurdert, og som den mener vil kunne påvirke evnen til å nå resultater og mål på lengre sikt
- forhold som har blitt aktuelle i løpet av året og som vil ha betydning for årene som kommer (konkrete forhold i og utenfor etaten som vil virke inn på framtidig evne til å løse samfunnsoppdraget, gitt oppnådde resultater, planlagte tiltak og prioriteringer).

Denne delen bør ikke være på mer enn en til to sider.

- *Vedlegg*

Det kan benyttes egne vedlegg for å rapportere om særskilte forhold.

Årsregnskapet

- *Ledelsekommentarer*

Denne skal inneholde direktørens vurderinger av vesentlige forhold ved årsregnskapet. Kommentarene skal være knyttet til innholdet i alle oppstillinger som inngår i årsregnskapet. Det må opplyses om revisjonsordningen for etaten.

Direktøren skal bekrefte at årsregnskapet gir et dekkende bilde av etatens disponible bevilgninger og av regnskapsførte utgifter, inntekter, eiendeler og gjeld og avlagt i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten og rundskriv R-115 fra Finansdepartementet og krav fra Samferdselsdepartementet i instruksene og økonomistyring og i tildelingsbrev.

Årsregnskapet avlegges ved direktørens signatur på ledelsekommentarene.

- *Bevilgningsrapporteringen med noter*

Det vises til krav som er fastsatt i Finansdepartementets rundskriv R-115. Notene må være fullstendige og korrekte.

- *Artskontorrapporteringen med noter*

Det vises til Finansdepartementets rundskriv R-115.